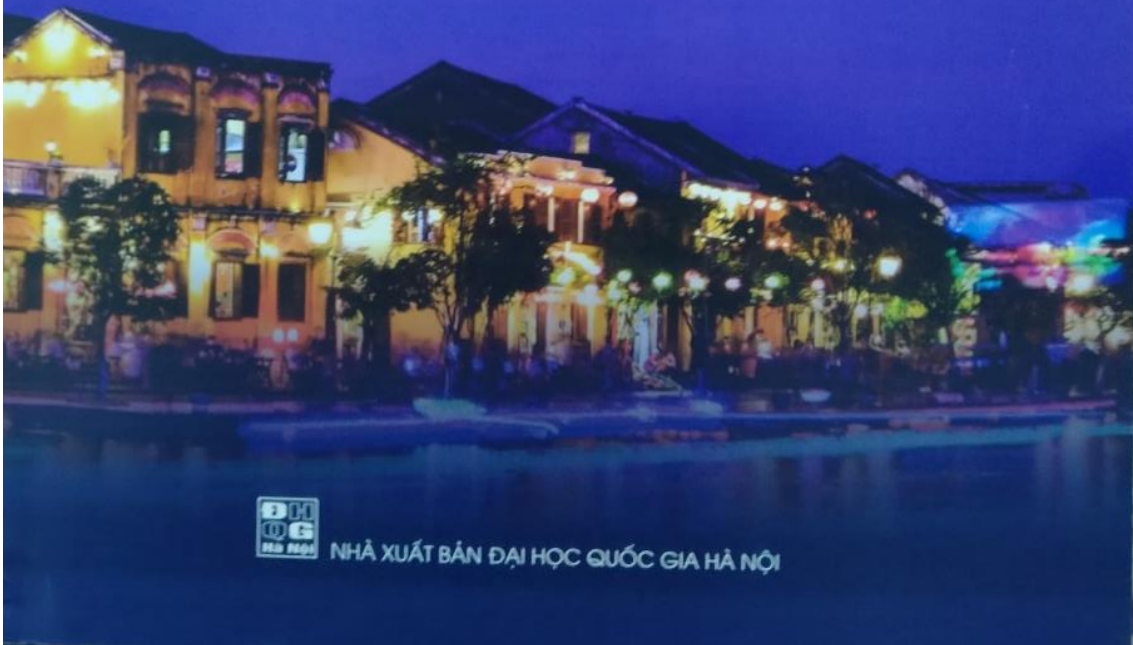




ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI  
KHOA CÁC KHOA HỌC LIÊN NGÀNH

KỶ YẾU HỘI THẢO KHOA HỌC

**BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY  
GIÁ TRỊ DI SẢN VĂN HÓA VIỆT NAM  
TRONG BỐI CẢNH ĐƯƠNG ĐẠI**  
THÁCH THỨC VÀ TRIỂN VỌNG



NHÀ XUẤT BẢN ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI

30. BẢO TỒN GIÁ TRỊ DI SẢN VĂN HÓA – TỪ MÔ HÌNH HỢP TÁC QUỐC TẾ KHẢO CỔ HỌC VIỆT NAM - LIÊN BANG NGA  
Nguyễn Khắc Sửu.....318
31. VAI TRÒ NHÀ NƯỚC VÀ CỘNG ĐỒNG TRONG BẢO VỆ DI SẢN VĂN HÓA PHI VẬT THỂ (NGHIÊN CỨU TRƯỜNG HỢP HÁT XOAN PHÚ THỌ)  
Nguyễn Đắc Thủy .....329

#### PHẦN IV

#### PHÁT HUY GIÁ TRỊ CỦA DI SẢN TRONG BỐI CẢNH ĐƯƠNG ĐẠI

32. GIÁO DỤC DI SẢN VÀ GIÁO DỤC TRẢI NGHIỆM: KHAI THÁC TIỀM NĂNG  
CỦA DI SẢN ĐỂ PHÁT TRIỂN GIÁO DỤC PHỔ THÔNG TOÀN DIỆN  
Phan Phương Anh, Đường Ngọc Hà .....340
33. BÀN THÊM VỀ VỊ THẾ CỦA DI SẢN VĂN HOÁ TRONG QUÁ TRÌNH PHÁT TRIỂN ĐẤT NƯỚC  
Đặng Văn Bài .....355
34. DI SẢN VĂN HÓA CHO THANH NIÊN, VÌ THANH NIÊN VÀ CỦA THANH NIÊN TRONG BỐI CẢNH VIỆT NAM ĐƯƠNG ĐẠI  
Nguyễn Thị Thanh Hoa.....365
35. BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY GIÁ TRỊ HỆ THỐNG KHAI THÁC NƯỚC CỔ GIO AN (GIO LINH, QUẢNG TRỊ)  
Ngô Quốc Phong, Nguyễn Văn Quảng .....374
36. THỰC TRẠNG CÔNG TÁC NGHIÊN CỨU, BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY GIÁ TRỊ DI SẢN VĂN HÓA VIỆT NAM: TRƯỜNG HỢP TẠI KHU DI SẢN  
THỂ GIỚI HOÀNG THÀNH THĂNG LONG - HÀ NỘI  
Bùi Thị Thu Phương\* .....390
37. VỀ VẤN ĐỀ TÔN TRỌNG TÍNH THIÊNG TRONG THỰC HÀNH TÍN NGƯỠNG - HỆ QUẢ BẢO VỆ, PHÁT HUY GIÁ TRỊ DI SẢN VĂN HÓA  
CÁC DÂN TỘC - TỘC NGƯỜI Ở VIỆT NAM NHỮNG NĂM GẦN ĐÂY  
Bùi Quang Thanh .....397
38. PHÁT HUY GIÁ TRỊ DI SẢN VĂN HOÁ VIỆT NAM (NGHIÊN CỨU SO SÁNH VỚI NHẬT BẢN)  
Trịnh Sinh .....405
39. DI SẢN CHỨA ĐẠM THỜI LÝ: NGHIÊN CỨU VÀ BẢO TỒN  
Phạm Văn Triệu .....413

## BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY GIÁ TRỊ HỆ THỐNG KHAI THÁC NƯỚC CỔ GIO AN (GIO LINH, QUẢNG TRỊ)

Ngô Quốc Phong\*, Nguyễn Văn Quảng\*\*

**Tóm tắt:** Hệ thống khai thác nước cổ xã Gio An, huyện Gio Linh, tỉnh Quảng Trị là sản phẩm văn hóa đặc sắc, độc đáo, thể hiện đặc trưng của cư dân nông nghiệp trong điều kiện tự nhiên đặc thù, đã tận dụng, khai thác, cũng như ứng xử theo truyền thống của mình trước tự nhiên nhằm khai thác tốt những tiềm năng vốn có của vùng đất mà mình gắn bó. Hệ thống khai thác nước cổ này bao gồm những công trình mang tính chất “dẫn thủy nhập điền” với nhiều thành phần cấu trúc hợp thành như vòi dẫn, bể chứa, bể lắng, hệ thống mương dẫn xếp đá... có vai trò thủy lợi cao. Việc nghiên cứu, đánh giá thực trạng, đưa ra các giải pháp bảo tồn và phát huy giá trị của hệ thống khai thác nước cổ Gio An có ý nghĩa khoa học và thực tiễn không chỉ đối với lĩnh vực văn hóa, du lịch mà rất có ý nghĩa quan trọng đối với chiến lược phát triển kinh tế xanh, bảo vệ môi trường sinh thái bền vững vì một hành tinh xanh trong bối cảnh “biến đổi khí hậu” diễn biến phức tạp và khó lường như hiện nay. Từ kết quả nghiên cứu thực địa và tư liệu thành văn, bài viết giới thiệu khái hệ thống khai thác nước cổ Gio An, đánh giá thực trạng và đưa ra các giải pháp bảo tồn và phát huy giá trị của hệ thống khai thác nước cổ Gio An.

**Từ khóa:** Hệ thống khai thác nước cổ Gio An, bảo tồn, phát huy giá trị.

### 1. MỞ ĐẦU

Hệ thống khai thác nước cổ xã Gio An, huyện Gio Linh, tỉnh Quảng Trị là hệ thống các công trình giếng cổ xếp đá thuộc địa bàn xã Gio An, là sản phẩm văn hóa đặc sắc, độc đáo, thể hiện đặc trưng của cư dân nông nghiệp trong điều kiện tự nhiên đặc thù, đã tận dụng, khai thác, cũng như ứng xử theo truyền thống của mình trước tự nhiên nhằm khai thác tốt những tiềm năng vốn có của vùng đất mà mình gắn bó. Hệ thống khai thác nước cổ này bao gồm những công trình mang tính chất “dẫn thủy nhập điền” với nhiều thành phần cấu trúc hợp thành như vòi dẫn, bể chứa, bể lắng, hệ thống mương dẫn xếp đá... có vai trò thủy lợi cao, mang những tên gọi thuần Việt, do chính những người dân Việt đặt tên và quen gọi là giếng.

Dù đã từng trải qua nhiều thế hệ chủ nhân khác nhau sử dụng (Chămpa, Việt), nhưng trên mặt kỹ thuật và công năng, họ vẫn kế thừa và phát huy thành quả của nhau trong việc tận dụng môi trường tự nhiên phục vụ cuộc sống, sản xuất. Vì thế, các công trình này không chỉ ghi dấu ấn các lớp cư dân qua các thời kỳ lịch sử, thể hiện sự giao thoa văn hóa, tính liên tục của một di sản văn hóa mà còn minh chứng cho những giá trị bền vững vì mục đích phục vụ đời sống của con người. Quá trình ấy đã diễn ra từ thời cổ đại cho đến hiện nay vẫn còn đang phát huy tốt giá trị trên thực tế sử dụng.

Qua kết quả điều tra thực địa kết hợp đối chiếu các tư liệu thành văn cho thấy, hầu hết các tác giả, nhà nghiên cứu trong và ngoài nước đều xoay quanh đi tìm câu trả lời cho câu hỏi:

\* ThS, Trung tâm Quản lý Di tích và Bảo tàng Quảng Trị.